

Tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirishning samarali usullari

Ismoilov Otabek Shavkat o'g'li

Navoiy davlat universiteti

“Dasgohli rangtasvir” ta'lim yo'nalishi

3 - kurs “R”guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirishning samarali usullari yoritilgan. Muallif ijodiy tafakkurni shakllantirishda interaktiv o'qitish, loyiha asosida ta'lim, muammoli vaziyatlar yaratish va raqamli texnologiyalardan foydalanishning ahamiyatini tahlil qiladi. Shuningdek, dars jarayonida o'quvchilarni mustaqil izlanishga undovchi pedagogik yondashuvlar, badiiy tafakkur va estetik idrokni rivojlantirishning metodik asoslari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, ijodiy faollik, badiiy tafakkur, estetik idrok, interaktiv metod, loyiha asosida ta'lim, innovatsion pedagogika, ijodiy muhit.

Hozirgi davrda ta'lim tizimida o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, tasviriy san'at fanida o'quvchilarni mustaqil fikrlash, badiiy tahlil qilish va o'z g'oyalarini ijodiy ifodalashga o'rgatish ularning umumiy estetik va madaniy salohiyatini oshiradi.

San'at ta'limida ijodiy faollikni shakllantirish — bu faqat chizish yoki tasvir yaratish emas, balki o'quvchining tafakkuri, hissiyoti, kuzatuvchanligi va estetik dunyoqarashini uyg'otish demakdir. Shu sababli o'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning shaxsiy qiziqishlari va individual qobiliyatlarini inobatga olgan holda interaktiv metodlardan foydalanishi zarur.

Tasviriy san'at ta'limida ijodiy faollikni rivojlantirish uchun o'qituvchi, avvalo, **ijodiy muhit** yaratishi lozim. Bunday muhitda o'quvchilar o'z fikrini erkin ifoda etadi, yangi g'oyalarni ilgari suradi va tajriba qilishdan qo'rqmaydi. O'qituvchi ularni baholashda ijodiy yondashuvni qo'llashi, jarayonni raqobat emas, hamkorlik ruhida tashkil etishi muhim.

Interaktiv metodlar — “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Tahliliy suhbat”, “San'atni his etish” kabi usullar o'quvchilarda mustaqil fikrlashni, san'at asarlarini estetik idrok etish va baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday mashg'ulotlarda o'quvchilar nafaqat chizadi, balki o'z tasviriy ishlari orqali g'oyaviy fikrlarini ifodalaydi.

Loyiha asosida ta'lim (Project-based learning) o'quvchilarda badiiy tafakkur va izlanish qobiliyatini kuchaytiradi. Masalan, “Mening shahrimda san'at” yoki “Milliy naqshlar zamonaviy talqinda” mavzusidagi loyihalar orqali o'quvchilar o'z atrofidagi madaniy muhitni tahlil qiladi va uni tasviriy shaklda ifodalaydi. Bu jarayon ularning ijodiy qobiliyatlarini ochib beradi.

Muammoli ta'lim usullari ham ijodiy faollikni rag'batlantiradi. Masalan, o'quvchilarga "Bu asarda muallif qanday hissiy holatni ifodalagan?", "Agar siz shu manzarani chizsangiz, nimani o'zgartirgan bo'lardingiz?" kabi savollar berish orqali ularning badiiy tafakkurini chuqurlashtirish mumkin.

Raqamli texnologiyalar — zamonaviy ta'limning ajralmas qismidir. Onlayn galereyalar, raqamli eskiz dasturlari, 3D vizualizatsiya kabi vositalar o'quvchilarga tasviriy ifoda imkoniyatlarini kengaytiradi. Masalan, o'quvchilar raqamli shaklda chizilgan eskizlar asosida o'z g'oyalarini sinovdan o'tkazishlari mumkin.

Ijodiy faollikni oshirishda o'qituvchi har bir o'quvchining qobiliyat darajasini inobatga olib, **shaxsga yo'naltirilgan yondashuv** asosida ishlashi zarur. Iqtidorli o'quvchilar bilan murakkab kompozitsion topshiriqlarni bajarish, yangi texnikalar ustida tajriba o'tkazish mumkin. Shu bilan birga, boshlang'ich darajadagi o'quvchilarga soddaroq, ammo qiziqarli mashg'ulotlar berish lozim.

Ijodiy fikrlashning rivojlanishi o'quvchilarni nafaqat san'atda, balki hayotning barcha sohalarida yangilik yaratishga, estetik baho berishga va mustaqil qaror qabul qilishga o'rgatadi. Shu bois tasviriy san'at darslarida ijodiy muhitni qo'llab-quvvatlash o'quvchilarning shaxsiy o'sishida muhim o'rin tutadi.

Tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning ijodiy faolligini rivojlantirish o'qituvchining metodik mahorati, zamonaviy yondashuvlarni qo'llay bilishiga bog'liq. Interaktiv metodlar, loyiha asosida ta'lim, muammoli vaziyatlar va raqamli texnologiyalarni birgalikda qo'llash o'quvchilarda mustaqil ijodiy fikrlash, badiiy tahlil va estetik idrokni shakllantiradi. Bunday yondashuv san'at darslarini qiziqarli, samarali va zamon talablari darajasida tashkil etishga imkon yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавди́ров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – №2. – С. 109–110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №1. – P. 131–134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter Education & Global Study. – 2024. – №1. – P. 8–14.
4. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and Innovation. – 2023. – Vol. 2. – №B10. – P. 192–198.
5. Shovdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – 2025. – Vol. 3268. – №1. – P. 070035.
6. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Vol. 4. – №3. – P. 60–66.

7. Karimova G. A. Ijodiy ta'lim jarayonida o'quvchi shaxsini rivojlantirish metodikasi. – Toshkent: Fan, 2021.
8. Shovdirov S. A. Tasviriy savodxonlikni shakllantirishda innovatsion yondashuvlar // Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №12. – С. 193–196.
9. To'xtayeva N. Innovatsion pedagogika asosida san'at ta'limini takomillashtirish // Pedagogik innovatsiyalar jurnali. – 2024. – №2. – С. 55–59.